terum quòd operam dedimus, vt elucubratio amplißimi & doctißimi viri, non deliteſceret tandiu, & ſub tuo nomine in lucem exiret, opinor & doctis & bonis omnibus gratum, & operæpretium feciſſe. Vale. iiij. Kalend. Maij. M. D. LIII. Eboræ.

GARSIAS MENESIVS EBORENSIS PRÆſul, quum Luſitaniæ regis inclyti legatus, & regiæ claſsis aduerſus Turcas, Hydrunté in Apulia præſidio tenétes, præfectus ad Vrbé accederet, in templo diui Pauli publicè exceptus, apud Xiſtũ. iiij. Pont. Max. & apud ſacrum Cardinalium ſenatum, huiuſcemodi orationem habuit.

SI ita ab immortali Deo conſtitutũ erat P. Beatißime, vt ego tametſi inter eius miniſtros aſcriptus, effugere tamé maiorũ meorũ fata, & peculiare quoddá atq; hæreditariũ familiæ noſtræ bellũ, non potuerim: gaudeo mirũ in modum, me in id tempus, in eamq; ætatem incidiſſe, in qua labores & pericula mea, Beatitudini tuæ & huic ſanctæ Apoſtolicæ Sedi, alicui eſſe vſui poſsint. Ita vt ſi aliâs maiorũ obedientia & patriæ ac parentum charitas, honeſta & neceſſaria initio mihi arma induerit, nũc Beatitudinis tuæ iuſſus, & Chriſtianæ fidei zelus, piétißima

& volũtaria induat. Eoq; alacrius clarißimo regi, & inclyto principi meo iubentibus, & ſarcinam huius expeditionis, meis humeris imponentibus, operam & induſtriam meam detuli. Non profectò quòd, aut valetudo tunc mea, aut ſubſtantia vtraq; exhauſta Hiſpanienſi bello, animos mihi ad tantam rem capeſſendá, atq; exequendam facere potuerint. Sed quia obſequendi Beatitudini tuæ deſiderium, & cupido exponendæ vitæ, pro ſalute & decore huius ſanctæ Sedis, plus apud me, ad ſubeundũ hoc onus: quá difficultas aut neceßitas vlla, ad declinandũ valuit. Et vt liquidius Beatitudo tua intelligat: non mentémodo meam, quá rebus deinceps nõ verbis conteſtari vellé, ſed animũ ipſum (quod maius eſt) regis illuſtrißimi & ſingulari virtute præditi, ſimul & fortißimi principis eius nati, erga Chriſti Ieſu ſanctißimá fidem, erga hanc Sedé, erga Beatitudinem tuá, repetá quá breuißimè potero rem omnem, quo geſta eſt ordine.

¶ Alphonſus igitur rex Luſitanorum, qui reliquos huius ætatis principes, (pace quod omniũ dixerim) ſemper incredibili quodá ardore ampliandæ catholicæ fidei, & ſingulari erga immortalé Deum pietate, ſuperauit, quũ primũ Rhodũ obſeſſam, ab immanißimis barbaris audiſſet, quia cauſa cõmunis vniuerſis regib9, & Rebuspublicis Chriſtianis videbatur, illicò volutare animo cœpit, quo pacto ipſe, cum expedita claſſe, ferre opé obſeſsis poſſet. Nec eam ré ſecretam habuit, ſed cõfeſtim accito prin NARRATIO.

cipe filio dulciſsimo: omniū conſiliorū eius & periculorū ſocio, & iuſsis ad ſe venire ex fideliſsimis proceribus, qui paucorū dierū itinere aberant, conſiliū capit: nō vtiq; ſi quod faceret ex vſu foret, ſed quo pacto ex vltimis orbis oris, rem tantā efficeret. Decernit itaq; facturū ſe omninò: ſi per conditionē temporū liceat, & dū huc ad Beatitudinē tuam nuntiū, rem omnē exploratum in celeri lembo tranſmittit, ipſe claſſem, cōmeatū, arma & viros interim parat. Quod ita eſſe quanquā omnibus liqueat, nemo tamen eſt qui me norit melius, quia vt cōſilij illius particeps fueram, ita & ex præcipuis comitibus ac ſocijs: tam longinquæ militiæ vnus futurus eram, ſed tēporis & belli immutata ſpecies, conſilium quoq; regis pientiſſimi immutauit. Nam ſub id tempus quo nuntius ipſe Romam appulit, iam belluæ illæ immanes, ſoluta Rhodia obſidione, Hydruntem in Apulia expugnatū, præſidio tutabantur. Ad quē obſidendum & recuperandum, quū Beatitudo tua animū, vt decuit intendiſſet, per eundem illum nuntium: qui exploraturus Rhodiorum obſidionē huc venerat, & per literas hortatus regem ipſum es, vt in huius belli auxilium, viginti naues (quas Carauellas vulgus vocat) viris & armis extructas: huc ad te tranſmitteret. Quo nuntio accepto, quanquā pleræque ex maritimis Luſitaniæ vrbibus, & Vliſsipo in primis peſtilentia laboraret, quò res difficilior erat, eò animo diligentiaq; maiori, rex optimus claſſem inſtruxit, vt ni-

hil factu cogitatuue dignum, in ea comparanda prætermiſerit. Acceſsit & induſtria eximij principis, & vterq;, non mercenariorum militum: ſed virorum, genere, educatione, & virtute inſigniū, claſſem ipſam referſit. Quorum egregia opera, & ipſi terra mariq; plerunque ſunt vſi, & Beatitudinē tuā vbi opus fuerit vſurā ſpero. Habes igitur munus Pater beatiſsime quod petiſti, ſi non magnitudine, ſaltem & delectu, & terrarum longinquitate, & regio animo pretioſum.

PROPOSITIO.

¶ Sed mihi multa voluenti, & multa ſæpius de communi totius Chriſtianæ Reipublicæ ſtatu, cogitāti & ſolicito: non ab re viſum eſt, pauca in præſentia, de Turcarum graui & calamitoſo bello dicere. Quod eò audacius diſſeram, quò paratior ad quoduis ſubeundum in eo periculum accedo. Nā frequenti vſurpatum prouerbio, à maioribus noſtris audiui, neminē de prælio cui non ſit affuturus, ſentētiam dicere debere. Neq; id iniuria, qui enim ſecus faciat, eum, tāquàm Phormionem de bello in otio diſputantem, ab Annibale irrideri par eſt.

CONFIRMATIO.

¶ Quod igitur ad bellum hoc attinet, ſcio pleroſq; ante me, hoc in loco, optimè & cōpoſitè caſum Cōſtātinopolitani imperij, totq; & tantorū non dicā oppidorū & vrbium, ſed regnorū & prouinciarum excidiū & euerſionē: ſæpius deploraſſe, & ante omniū oculos diſertè & liquidè funeſtiſsimi huius belli dāna & opprobria Chriſtianæ fidei poſuiſſe. Prædicaſſe ſacroſanctas Chriſti Ieſu,

diuorumq; omnium aras & auguſtiſsima templa, miſe
rabili Chriſtianorum nece polluta, & in viliſsima iumen
torum ſtabula redacta. Sanctiſsimos antiſtites & ſacer-
dotes, omni tormentorum genere, quæ excogitare cru-
deliſsimorum barbarorum furor potuit laceratos. Tot
matresfamilias, tot viduas, tot virgines, inſaciabili ſpur
çiſsimorum hominũ libidini proſtitutas, Tot pueros in-
genuos ad abnegationem veræ religionis cõpulſos, Tot
infantulos in complexu miſerarum matrum, ſceleratiſ-
ſimis pugionibus transfixos. Omnia denique turpia, ne
faria, horrenda, quæ meminiſſe animus teterrimarum
belluarum poteſt, in dedecus catholicę fidei, in ignomi-
niam Chriſtiani nominis, in detrimentum ſanctiſsimæ
Dei veri Eccleſiæ, à tyranno ſuperbiſsimo & immaniſ-
ſimo, & ab eius militibus perpetrata. Omnia hæc tam
abundè & tam eloquenter, ſcio a pleriſque deplorata, vt
ego me hoc onere leuatum arbitrer, ſimul & quia exiſ-
timo eos, qui tam imminenti in fortunas & in ceruices
ſuas periculo, non mouebuntur, fruſtra commemora-
tione alienarum miſeriarum excitari. Quinimò longè
iam vereor, ne multorum animos, recordatio tot tanta-
rumque cladium, potius ab ſpe victoriæ auertat, quàm
miſericordia aut indignatio accendat. Ob eamque rem
operæ eſſe pretium puto, potius recenſere quonam mo-
do feræ hæ immanes vinci, & ab hominum memo-
ria deleri poſsint, quàm ea commemorare, quæ ipſe fu-
rore

rore ſtimulante, tum ſocordia & imbecillitate noſtro-
rum ducum, tum inertia & deſidia populorum, con-
tra Chriſtianam plebem geſſerint. Quæ iam eò per-
ueniſſe video, vt fortiſsimi populi, exemplo viliſsima-
rum gentium timore perculſi, abſque vlla ratione hæ-
ſitent & paueant. Quaſi Turcis in Thracia, in Achaia,
in Peloponneſo, in Epiro, in Illyrico, ſua virtus & non
illorum paucitas & ignauia, victoriam dederit, aut ali-
ud penitus inter vtroſque, quàm numerus interfuerit?
Nam ornatus, arma, equi, iaculandi & equitandi ge-
nus, omnia vtriſque paria fuere, & in pari imbecillita-
te, cui erat dubium quin multitudo ſuperaret? In qua
re argui magis illorum temporum Pontifices, Cæſa-
res, regeſque, & Reſpublicas Chriſtianas licet, qui peri-
turis non opitulati ſunt, quàm illorum infirmitatem
accuſari, qui numero impares & parum inter ſeſe con-
cordes, ab hoſte vno magno & potenti ſubacti extermi-
natique fuere. Sed fuerit hoc fatale totius Græciæ exci-
dium, & id æterna maieſtas occulto prouidentiæ ſuæ
conſilio, non ſine myſterio magno permiſerit, patiemur
ne etiam has truculentas beſtias, in Romanum nomen
& in Italiam caput terrarum orbis tranſcendere? Quan
quã ego, ita me Deus amet non moleſtè fero eos, in Apu
liam perueniſſe, quin potius nulla ratione maiorem
de eorum euerſione ſpem concipio, quàm quòd eo

veſaniæ peruenerint, vt Latino nomini manus inferre auſi ſint. Ná ſic Italica & Chriſtiana omnia ſimul arma moueri, iurè ſperandum eſt, quum incendium tam periculoſi belli, in foribus penè atque in ipſo veſtibulo omnium iam verſetur. Quibus motis vt ſpero, facile erit videre Turcas Chriſtianorum negligentia, ex paucis per multos, ex ignauis induſtrios, ex ſocordibus fortes, ſuperioribus temporibus factos eſſe. Dum illis nemo penè occurrit, qui aut robore, aut armorum vſu, aut diſciplina rei militaris valuerit. Et ſiquis fuit, is ab alijs deſtitutus, ferre eorum multitudinem non potuit. Vereor tamen, ne quis me putet Turcarum res eleuando, hoc bellũ minoris facere quàm aut ipſum ex ſe ſit, aut vſus poſtulet. Non ita eſt, quin illud omnium, quæ vnquàm contra Chriſti Ieſu fidem, contra Romanam Eccleſiam orta ſunt, teterrimum, periculoſiſsimum & calamitoſiſsimum puto. Sed ſimul exiſtimo ad conficiendum facillimum, modo Beatitudo tua cum præſtantiſsimis qui adſunt antiſtitibus, & vniuerſo clero: animũ ad illud cõtinuè applicet, & omnes alias ſuperuacaneas curas, præter hanc vnam abijciat, vti in præſentia facit. Quod eò magis te, beatiſsime pater anniti decet, quia diſsimulandum non eſt, quod obſcurari non poteſt, cunctis ſané gentibus & nationibus, pro innata illis cum ordine noſtro ſimultate, in animum inductum, & perſuaſum eſſe, omnes has calamitates Chriſtiano populo, ſacerdotum

in primis

in primis errore contingere. In me ipſum ſæpius id expertus loquor, facile ſuorum quique malefactorum culpam, in nos transferunt, & leuiorem eſſe putant dum vitam moreſq; calumniantur noſtros. Ob eamq; rem impenſius inuigilandum eſt, ne populus, vllam in nobis caluniæ materiam ſupereſſe, pręſentiſcat. Si otio, fidelitijs, ſi deſidiæ locus vnquàm apud nos fuit, agendo, temperando, laborando in preſentia ſtudeamus, vti, orbis terrarum noſtro exemplo permotus, nullũ damnum, nullũ diſcrimen, nullum periculũ, in capeſſendo & proſequendo hoc bello extimeſcat. Nihil enim efficacius operibus ipſis ad perſuadendum eſt, & nihil quod æquè genus humanum, ac virtus & religio moueat. Si igitur cupimus Imperatores, Reges, & Reſpublicas, in hac fidei cauſa theſauros ſuos elargiri, nos in primis noſtram & Eccleſiæ ſubſtantiam erogemus, ſi eos inſudare cupimus, nos in primis inſudemus, ſi pericula adire, & nos etiam vel iuuando, vel hortando, vel conſulendo periclitemur, Et inter hæc omnia, diuinarum rerum ſanctiſsimæ ceremoniæ, & fidei cultus non tepeſcat. Quibus rebus facilè erit principes & populos, non ad defenſionem modò, ſed ad propagationem Chriſtianæ religionis, permouere. Exemplo tibi Vrbanus ſecundus erit, qui quadringentis circiter ante te annis, huic nauiculæ præfuit, & Petri ſedem, in qua tu non ſine diuino numine poſitus es tenuit. Is enim concilio principum apud Clarummõ-

M v tem

tem in Gallia habito, trecenta hominum millia, ad re-
cuperandam Aſiam, tandiu anteà à veri Dei cultu ad
Machometicam ſectam traductam, & ab infidelibus
occupatam armauit. Et eò ventum eſt, vt poſt multas
& maximas de Turcis ipſis, & de reliquis ſuperſtitioſis
gentibus victorias, tot vrbibus, tot regnis, tot prouincijs,
& tādem vrbe Hieroſolyma, morte & ſepulchro redēp
toris celeberrima, potiti ſint. Non defuere tunc pro-
ceres, duces, & omnifariam viri, qui fidei cauſam ſuſcipe
rent, qui pecuniam, qui exercitus, qui vitam ipſam ſer-
uatori noſtro deuouerent. Quum tamen neq; potenti-
ores tunc, neque meliores aut reges, aut principes, aut po
puli forent, neq; minore ſuſpicione & metu, regna atque
imperia ſua tutarentur, quippe quòd nec diſcordia, nec
bellum id temporis deerat, imò nec & pleriſque & Pon
tifici ipſi in primis, multis patrimonium Petri occupan
tibus, abundè ſupererat. Omnia tamen vicit vnius Pon
tificis induſtria & animus. Quòd ſi ille quieta regna &
nationes, nullo laceſsitas bello, mouere tam facilè ad ar-
ma capienda, pro dignitate & amplitudine fidei potuit,
quid te facturū Pater beatiſsime ſperas, cum tot habeas
iam reges & populos, non bello tantū, ſed damnis et ig-
nominijs à Turcis prouocatos? Quos haud difficiliter
plerique alij, tum illorum tum religionis gratia imitabū
tur, ſi ad eos excitādos Beatitudo tua toto pectore, & vi-
ribus, cū prę́ſtantiſsimis his patribus animū intēderit. Nā

vt omittam, ſingularem eruditionem & ſapiētiam tuā,
vt religionē & integritatem taceām omnibus gentibus
perſpectiſsimā, quæ omnia cum maximè ad permouē-
dos Chriſtianorum animos efficacia ſint, tāta in te vno
reperiētur, quanta in reliquis noſtrorum temporū ſum-
mis Pontificibus, vix fuere, horū venerabiliſsimorū pa-
trum virtus & grauitas, quorū alij ſplendore ſanguinis,
alij litteratura, alij ſanctimonia, omnes authoritate, in-
duſtria, & rerum vſu plurimum apud principes & Reſ-
publicas pollent, magno adiumento huic rei erit. Quin-
immò videre iam videor, ſi hæc prouincia vti decet à Be-
atitudine tua & ab omni Eccleſiaſtico coetu capiatur,
principes ipſos certatim ad defenſionē fidei, ad propug-
nationem almæ omnium parentis Eccleſiæ, ſeſe vltro
oblaturos, & infinitum penè numerum militum, nomē
in Chriſti militiam daturum. Ad tantam verò rem, non
literis, non ſigillis plumbeis opus eſt, quibus iam popu-
lorum aures occalluere, ſed voce & conſpectu tuo, Pater
Beatiſsime, & præſentia optimorum patrū, qui non pro-
uincias exhauriāt, non legationes vt ditiores fiant exop-
tēt, ſed nouo cōmento, nouo conſilio, nouā & inuſitatā
rem aggrediātur, Cognoſcat orbis periclitari fidē Chri-
ſti Ieſu, intelligat ſponſam eius dilectiſsimā, in maximo
eſſe diſcrimine. Videat nos nec auri, nec gemmarū, nec
pretioſæ ſupellectilis auidos, ſed ōnibus his & vita ipſa,
maioris fidē & Eccleſiām dei facere. Quod ſi ita fiet, pro

certo habeat Beatitudo tua, non modo Turcarũ bellum
leui momento repreſſum, ſed exiguo quoq; temporis in
teruallo, Græcum nomen & quicquid inſularum in Æ-
geo mari eſt, à noſtris recuperatum iri. Nam vt eos quo-
rum maximè intereſt miſſos faciam, qui & multi &
opulenti & ſtrenui ſunt, his enim nullum beneficium
maius hoc excogitari poteſt, Cæteros, profectò re ipſa
tam pia, tam ſancta permoueri, dubium apud me non
eſt, partim enim virtus ipſa, & amor Chriſtianæ reli-
gionis accendet, partim verecundia obſtricti, negare
opem & auxilium nequaquàm poterunt, vt reliquos
taceam, quos tamen omnes virtute & religione pol-
lere, & meminiſſe ſe Chriſti Ieſu pretioſo ſanguine re-
demptos eſſe non ambigo, Alfonſum Luſitanorum
regem, ac principem eius natũ, duo tibi cõtra ethnicos
firmiſsima propugnacula offero, ita ad omniũ infideliũ
bella paratos, ita in eis exercitos et expertos, vt inter Chri
ſtianos oẽs nemo iandiu repertus ſit, qui eos nõ dico vin-
cat aut æquet, ſed vix imitetur. Alij ab infidelibus laceſ-
ſiti, dũ ſe ſuaq; tuẽtur, haberi tamen honeſti & ſtrenui
volunt, plurimi ne ferre quidem barbarorũ arma poſ-
ſunt. Hi verò longè ab omnium infidelium iniuria, po-
ſiti & quieti, nouum bellum, nouum regnum, nouos
& inuſitatos triumphos, de barbaris quotidie gerunt,
nanciſcuntur, exercent. Omitto breuitatis gratia cõme
morare, quæ eorũ maiores cõtra Mauritanos geſſerint,
quo

quo pacto eos tot iam annos Luſitaniæ totius poſſeſsio-
ni hæretes, vi & virtute pepulerint. Quonãmodo poſt
recuperatum regnum in Africam traiecerint, & expug
nata Septa, vrbe omnium Africanarũ clariſsima & ma-
xima, Gaditanum fretum occupauerint, nõ hęc dicam,
quanquàm plena meritorum, plena gloriæ ſint, quia pro
genitorum ornamenta, nec virtutem nec honeſtatem,
mea quidem ſententia minoribus præbent, quinimò ſæ
pe etiam pleriſque dedecori & ignominiæ fuere. Sed ad
ea animus prôperat, quæ Alfonſus ipſe rex clariſsimus
ſua induſtria, ſua manu geſſerit. Primum Alcaſſar oppi-
dum munitiſsimum, ſitum in medio freto, magna claſ-
ſe adortus, paucorum dierum oppugnatione cepit. Po-
ſteà verò cum expedito equitatu, iterum in Mauritani-
am traijciens, quanuis Tingi vrbem antiquiſsimam, &
natura atque operibus munitiſsimam, quam ex inſidijs
tẽtauerat capere nequiret, tamen, excurſiones pleraſque
in barbarorum agros longè latèque fecit, multoſque
mortales ferro ignique abſumpſit, vaſtatiſque agris &
populatis eorum finibus, in Luſitaniam eſt regreſſus.
Tertio verò in Africam, quadringentarum circiter na-
uium, maxima & pulcherrima claſſe traijciens, Arzil-
lam vrbem magnam & opulentam, in ora Oceani At-
lantici ſitam, in coronam obſeſſam, tormentiſque quaſ-
ſatam vi cepit, comite & ſocio illuſtriſsimo principe,
qui inibi poſt tam claram victoriam, militaribus ſacra-
men-

mentis à patre obſtrictus, vir euaſit animo & corpore inuictus, prudentiaq; inſuper & rei militaris peritia, ſuper ætatem ſuperque humanam fidem inſignis. Sed ea vrbe expugnata, pauore perculſi Mauri, cum ferre obſidionem Tingitanam deſperarent, relictis mœnibus ſeſe cũ Mauritaniæ regno, (Abgarbium accolæ vocant) eximio regi dediderunt. Non dicam in præſentia, quot & quam claras victorias, de truculentis barbaris duces noſtrorum exercituum, ſeptuaginta penè continuis annis conſecuti ſint, quoties exigua manu maximos populos profligauerunt, quoties non Mauruſiorum modo proceres, ſed reges ipſos iuſta acie vicerint, non quòd hæc æterna memoria digna non ſint, ſed ne ipſe per inſolentiam videar familiam meam extollere velle. Nam primus omnium Comes Petrus mihi paternus auus Septam, Eduardus pater Alcaſſar, Henricus frater Arzillam cum imperio tenuit. Ex quibus auus poſt longum ſenium naturæ conceſsit, pater & frater vti Deo placitum eſt, poſt multas & claras de illis gentibus victorias, viriliter pro fide pugnando oppetiere. Quas tamen vt dixi commemorare in animo non eſt, malo enim tot & tanta Luſitaniæ merita, ſilentio præterire, quàm dum aliena repeto modeſtiæ & pudoris obliuiſci mei. Ad ipſum igitur clariſsimum regem redeo, de quo quanuis multa & maxima dicantur, plura ſemper & maiora ſupererunt. Hic eſt illæ Africæ domitor, qui ſi a-

blatis vrbibus & oppidis in freto, & in ipſo mare Atlantico ſitis, tam potentes illos Africæ reges non coercuiſſet, longe maior proculdubio clades, illinc à Mauris illata per Gaditanum fretum in Hiſpanias ingrueret, quàm à Turcis in Græcia per Boſphorum Thracium atque Helleſpontum Chriſtianus populus paſſus eſt. Mauri enim Numidæ Getulique, & quicquid gentium intra Atlantem & oram noſtri maris continetur, & numero plures ſunt, & infeſtioribus ſi dici poteſt animis, Chriſti fidem inſectantur, & regem Granatæ ſui nominis & ſectæ, in Bætica tam expertum Bello: regnumque illius tam munitum natura ipſa, tot maritimis vrbibus circunſeptum habent, vt ſi liberum illis mare & apertum foret, vt antea Africæ portus, grauior haud dubiè illa peſtis noſtris temporibus, quàm olim Hiſpaniæ fuerat, extitiſſet. Quare iure dici beatiſſime Pater poteſt, labore & ſanguine regum Luſitaniæ, Chriſti fidem inibi haberi & coli. Nunc igitur regem hunc, principem, hanc omnem familiam, quanq̃ tam graui hoc Africano bello continuè implicitam, Beatudo tua inter cęteros Chriſtianos principes: ad hoc munus contra Turcas humani generis hoſtes capeſſendum, promptiſsimam paratiſsimamq; ſemper habebit. Quis erit igitur tam mentis & animi expers, qui ſi huiuſcemodi reges, principes, ac populos, conſpirare aduerſus Turcarũ magnum magis quàm ſtabile imperiũ, videat, non

ſperet illud, haud magno temporis ſpatio, funditus euer
ti poſſe.

CONFVTATIO.

¶ Ego enim neminem eſſe puto tam perditum, tam ſui
oblitum, qui ſi rem geri ſuo ordine videat, tam iuſtæ, tá
neceſſariæ, tam religioſæ huic expeditioni deſit: imo ve-
rò, qui nunc in hac Hydrũtis oppugnatione, auxilia nõ
præſtãt, eos, ſi bellũ hoc totũ, contra immanes barbaros
terra mariq; geratur, & cõcipiatur Chriſtianorũ animis,
Turcarũ imperij vltima euerſio, inter præcipuos propug
natores futuros exiſtimo. Et ita fiet, vt multo plures poté
tioresq; reges ac Reſpublicas, Beatitudo tua ad recuperá
dã Greciã armare poſsit, quàm nunc ad arcendũ Apulia
hoſtem habeat, dum ad expeditionem illam, maior glo
riæ & imperij cupiditas, animos omnium inuitabit: ab
hac verò inuidia & ſimultas aliquorum mentes auertit.
Quod verò ad vim belli attinet, timendũ profectò non
eſt, Chriſtũ Ieſum athletis ſuis ſolitas vires negaturũ, qui
nimò firmiſsimè ſperandum, pro fide ſua pugnantes, fe
licioribus etiam auſpicijs proſecuturum. Sed ſit cómu-
nis vtriſque mars, & ea modò ſubeunda conditio quam
fortuna dederit, quid per Deum immortalem ſperas fo-
re Pater beatiſsime, cum leuem & concurſatorem hoſ-
tem, media acie cataphractorum cohortes excipiant?
Quid ſi etiam ad robur Italicum, agilis ad feriendum
hoſtem, Hiſpanus eques adijciatur? qui diſiectos perſe-
cutus barbaros, ſtragem in effuſos edat, omnia pauore &
cruore

cruore compleat? Quid ſi Britanni, Germani, Panno-
nij equites pediteſque, loco pedem mouere neſcij, cum
turba futilium ſagitariorum concurrant? Quid tandem
ſi Gallica tormenta muris admoueantur? Si aggeres, vi-
neas, & cuniculos Gallica in obſeſſos ſedulitas agat? Vis
mari geratur res, quid putas negotij tot quadriremibus,
tot roſtratis nauibus, cum lemborum, celocium, & ex-
iguarum biremium multitudine fore? Vis fuſas & diſie
ctas, aut varijs locis repertas perſequi? hic tibi in primis
vſus Luſitanarum nauium erit, nec enim earum memi-
niſſe pigeat, cum roboris plus multò Turcarum trire-
remibus habeant, & quouis vento agilitate & celeritate
eas longiſsimè anteueniant. Accedit ad hæc omnia, rei
militaris, incredibilis penè noſtrorum peritia, & continu
us bellorum vſus, qua ſola re ſæpè exiguæ copiæ, maxi-
mos exercitus fuderunt, & mediocriter fortes ferociſsi-
mas gentes exterminauerunt. Dies me deficiet ſi cómo-
morare voluero, quoties egregij imperatores, exigua ma
nu, innumerã barbarorũ multitudinem fugauerint, quo
ties parati & in ordines digeſti exercitus, infinitos popu-
los exiguo labore debellauerint. Hoc tantũ dixiſſe ſit ſa-
tis, quod re ipſa & vſu militari compertũ eſt, inconditã
& leuiũ armatorum turbam, qualis Turcarum maxima
pars eſt, non ſolum multitudine firmiorem non eſſe, ſed
etiam numero ipſo debiliorem, & fragilioré fieri, dum
primi, vim hoſtium armatorum, ferre nequeunt, & me-
dij

dijac poſtremi, non ſecus à ſuis fugientibus, quàm ab
hoſtibus ipſis tergo illorum inſtantibus, fundantur.

CONCLVSIO.

¶ Quæ cum ita ſint Pater beatiſsime, noli precor hanc
tantam occaſioné, tibi rei benegerendę in pręſentia obla
tam, prætermittere. Ná cum cætera omnia felicé huius
belli euentũ portendant, tum mors ipſa crudeliſsimi ty
ranni, & filiorũ diſcordia hoc tépore oblata, tanquá ſig-
nũ aliquod, ad capiéda arma cœlitus nobis ab immorta-
li Deo datũ, exiſtimari debet. Sequamur igitur optimũ
ducem Chriſtú Ieſum, qui ſponſam ſuam vnicá, tot iam
annorũ ſpatio, ſpurcicijs viliſsimorũ carnificum fœda-
tam, in libertaté priſtinam reſtituere, ſe velle ominatur,
& qui ex omni clero eloquétia & authoritate valuerint,
ij ad cómouendos principum, populorũq; animos, à ſan
ctitate tua mittantur. Qui religione & ſanctimonia pre
ſtant, continuis ſacrificijs & orationibus vacét. Qui the
ſauros, & pretioſam ſupellectilé poſsidét, liberaliter ero
gent. Qui vſu rerum & bello experti fuerint, labori ſeſe
& periculis obijciant. Et qui gladium ex doctrina ſerua-
toris non habuerint, vendita illũ tunica emant. Quę ſi à
noſtri ordinis, & profeſsionis hominib9, Cęſares, reges,
& populi, ſedulò fieri & ex ordine viderint, iam nó Hy-
druntem modò expugnatũ, quòd propediem futurú ſpe
ro, ſed Gręciam totá recuperatũ: & Aſiam etiam ipſam,
è manu truculentorũ barbarorũ, breuì vendicatũ iri nó
dubito. Tu verò Pater beatiſsime, ſi tua id cura, & ſapié-

tia

tia fiet, voſq; præſtantiſsimi patres huius quoq; mune-
ris participes, tantũ nominis, tantũ decoris, tantũ glorię,
& quandiu vixeritis, & vita hac functi cóſequemini. Vt
pro corruptibilibus æterni, pro mortuis viui, & tandé, vt
vno perſtringam verbo, pro hominibus dij, meritò ſem-
per apud omnes gétes, & apud ſuperos ipſos habeamini.

Habita hæc eſt oratio pridie Kalend. Septembris,
ſalutis anno M.CCCC.Lxxxj. Pontifica-
tus verò Xiſti.iiij.anno.xj. & eo-
dem Romæ impreſſa.

LAVS DEO.